ÓZBEKSTANNÍŃ SOCIAL-EKONOMIKALÍQ RAWAJLANÍWÍNDA TURIZMNIŃ ROLI

Jalieva Farida Saginbaevna

Qaraqalpaq mámleketlik universiteti Ekonomika fakulteti,

1-kurs turizm hám miymandoslıq tálim baǵdarı magistranti

2-Doi: https://doi.org/10.5281/zenodo.20482611

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekistonning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida turizmning roli tahlil qilinadi. Unda zamonaviy turizm o'sishining asosiy tendentsiyalari, sanoatning bandlikka, infratuzilmani rivojlantirishga va kichik va o'rta biznesni rivojlantirishga tásiri o'rganiladi. Unda turizm sezilarli multiplikator tásirga ega ekanligi va mintaqaviy rivojlanishni tezlashtirishga hissa qo'shishi ko'rsatilgan. Sanoatning istiqbollari davlat siyosati, madaniy va tarixiy salohiyat va xalqaro turizm talabi kontekstida aniqlangan.

Kalit so'zlar: turizm, O'zbekiston, mintaqaviy rivojlanish, bandlik, infratuzilma, madaniy meros, investitsiya, turizm sanoati, ijtimoiy-iqtisodiy tásir.

Аннотация: В статье анализируется роль туризма в социально-экономическом развитии Узбекистана. Рассматриваются основные направления современного туристского роста, влияние отрасли на занятость населения, формирование инфраструктуры и стимулирование малого и среднего бизнеса. Показано, что туризм обладает значительным мультипликативным эффектом и способствует ускорению регионального развития. Определены перспективы отрасли в контексте государственной политики, культурно-исторического потенциала и международного туристского спроса.

Ключевые слова: туризм, Узбекистан, региональное развитие, занятость, инфраструктура, культурное наследие, инвестиции, туристская отрасль, социально-экономический эффект.

Annotaciya: Bul maqalada Ózbekstannıń sociallıq-ekonomikalıq rawajlanıwında Turizmniń roli analiz etiledi. Ol jaǵdayda zamanagóy Turizm ósiwiniń tiykarǵı tendentsiyaları, sanaattıń bántlikke, infrastrukturanı rawajlandırıwǵa hám kishi hám orta biznesti rawajlandırıwǵa tásiri uyreniledi. Turizm sezilerli multiplikator tásirge iye ekenligi hám regionlıq rawajlanıwdı tezletiwge úles qosıwı kórsetilgen. Sanaattıń keleshegi mámleket siyasatı, mádeniy hám tariyxıy potencial hám xalıq aralıq Turizm talabı kontekstinde anıqlanǵan.

Tayanısh sózler: Turizm, Ózbekstan, regionlıq rawajlanıw, bántlik, infrastruktura, mádeniy miyraslar, investitsiya, Turizm sanaatı, sociallıq-ekonomikalıq tásir.

Turizm Ózbekstan ekonomikasınıń eń jedel rawajlanıp atırǵan tarmaqlarınan biri bolıp, mámleket regionlarındaǵı social hám ekonomikalıq processlerge kompleks tásir kórsetedi. Ózbekstannıń Oraylıq Aziya orayında jaylasqan geografiyalıq jaylasıwı, bay tariyxıy hám mádeniy miyras hám hár qıylı tábiyiy resursları mádeniy, tálim, etnografiyalıq, gastronomiyalıq, Ekoturizm hám awıl turizm sıyaqlı hár qıylı turizm túrlerin rawajlandırıw ushın qolay sharayatlar jaratadı.

Sońǵı jıllarda sayaxatshılar aǵısınıń turaqlı ósiwi gúzetilip atır viza rejimleriniń ápiwayılastırıwı, transport qurallarınıń qolaylılıǵınıń jaqsılanıwı hám mıymanxana sektorın modernizaciyalaw shet el sayaxatshılar sanınıń kóbeyiwine hám ishki turizmniń janlanıwina alıp keldi. Turizm kompaniyalariniń maǵlıwmatlarına kóre, Ózbekstan sońǵı jıllarda millionlap shet el sayaxatshılarin tartılip atir, bul bolsa UNESKOnıń Jáhán miyras ob'ektleri bolǵan Samarqand,

Buxara hám Xiywa tariyxıy qalalarına joqarı qızıǵıwshılıqtı tastıyıqlaydı. Bul qalalar mádeniy hám tariyxıy turizmniń tiykarǵı oraylarılarina aylanip atır, keliwshiler aǵımınıń tiykarǵı bólegin quraydı hám sanaat dáramatlarınıń úlken bólegin quraydı.

Turizmdi rawajlandırıw regionlarda jumıs orınlarında jaratıwǵa úles qosadı. Mıymanxana sanaatı, awqatlanıw xızmeti, transport, turistlik xızmetler, Ónermentshilik hám sawda tarawlarında jumıs menen támiyinleydi. Mámlekettiń awıl hám shet aymaqları ushın turizm xalıq ushın eń zárúrli dáramat dereklerinen bir-birine hám miynet migraciyasına alternativaǵa aylanıp barıp atır. Turizm rawajlanıwında kishi hám orta biznesti qollap-quwatlaw, ásirese, mıymanxanalar, shańaraqqa tiyisli mıymanxanalar, Ónermentshilik ustaxanaları, etnikalıq awıllar hám gastronomiyalıq orınlardı jaratıwda zárúrli áhmiyetke iye.

Turizm joqarı multiplikator effektke iye: sayaxatshılar aǵımınıń kóbeyiwi tiyisli tarawlar-transport, qurılıs, sawda, awıl xojalıǵı hám estelikleri islep shıǵarıwdı rawajlandırıwdı jetilistiredi. Turizm infrastrukturasına investiciyalar transport orayların modernizaciyalaw, jol tarmaǵın jaqsılaw, energetika hám suw támiynatın rawajlandırıw hám xızmetlerdi sanlastırıwǵa járdem beredi. Bul ózgerisler tekǵana sayaxatshılar, bálki jergilikli xalıq ushın da turmıs sapasın jaqsılaydı, social tásirdi kúsheytedi. Turizmdi rawajlandırıwdıń zárúrli tárepi mádeniy hám tariyxıy miyrastı saqlaw. Turizmden alınatuǵın dáramatlar arxitekturalıq esteliklerdi tiklewdi qarjılandırıw, tariyxıy qala orayların qollap-quwatlawǵa hám muzeyler hám mádeniy mákanlardı rawajlandırıwǵa járdem beredi. Miyrastı saqlawǵa ekonomikalıq qızıǵıwshılıq odan aqılǵa say paydalanıw hám xalıq aralıq kólemde jetilistiriwge járdem beredi. Bunnan tısqarı, dástúriy Ónermentshilik-keramika, jipek toqıw hám zergerlik buyımların jetilistiriw milliy mádeniy ámeliyatlardı saqlawǵa járdem beredi hám ónermentlerge turaqlı dáramat keltiredi.

Sońǵı jıllarda Ózbekstan jańa turizm tendentsiyaların aktiv rawajlandırıp atır. Ekoturizm hám awıl Turizm tábiyiy landshaftlar, milliy baǵlar hám awıl aymaqlarınan paydalanıp atır. Gastronomiyalıq turizm ózbek asxanasınıń mámleket mádeniy ayriqshalıǵınıń zárúrli bólegi retinde tán alınıwın kúsheytedi. Etnografiyalıq hám ilaj turizm usınısların keńeytiredi, jańa kategoriyalı keliwshilerdi tartadı hám globallıq turizm bazarında regionlardıń básekige shıdamlılıǵın arttıradı. Húkimet siyasatı tarawdı qollap-quwatlawda zárúrli rol oynaydı: investorlar ushın jeńillikler engizilip atır, erkin turizm zonaları jaratılmaqta, viza tártipleri ápiwayılastırılmaqta hám turizmdi basqarıw jetilistirilip atır. Bul ilajlar investitsiya tartımlılıǵın asırıwǵa hám regionlıq rawajlanıwdı tezletiwge járdem beredi.

Solay etip, Ózbekstanda turizm sociallıq-ekonomikalıq rawajlanıwda, jańa jumıs orınlarındı jaratıwda, kishi biznesti bekkemlewde, infrastrukturanı modernizaciyalawda hám mádeniy miyrastı saqlawda strategiyalıq faktor esaplanadı. Sanaattı jáne de hár tárepleme rawajlandırıw, innovaciyalardı qollap-quwatlaw hám Turizm ónimin diversifikatsiya qılıw menen Turizm mámleket regionlarında turaqlı rawajlanıwdıń tiykarǵı faktorı esaplanadı.